

Moviment de l'ingrés senyorial a Catalunya (1770-1835)

Els arrendaments de la casa de Medinaceli

*per Montserrat Caminal, Esteban Canales,
Angels Solà i Jaume Torras*

Aquest article, que recull i prolonga treballs precedents dels autors,¹ vol contribuir amb informacions noves a l'estudi de la renda feudal a Catalunya durant el període immediatament anterior a l'abolició de les institucions que n'eren el suport. El seu objecte concret és l'establiment d'una sèrie que reflecteixi la tendència i les fluctuacions de l'ingrés que la propietat feudal proporcionava als seus titulars. Ens adonem de les limitacions d'aquest indicador: radicalment diversa del benefici capitalista, la renda feudal és irreductible a una *quota* de la qual puguin predicar-se tendències significatives per tot l'espai d'una formació social. Hem cregut, de tota manera, que l'índex que proposem pot fer servei en el context dels problemes que discuteix la historiografia referida al període esmentat, i això per la representativitat de la documentació amb què l'hem construït —la relativa als ingressos del principal senyor de Catalunya, el duc de Medinaceli.

Des del 1660, pel casament de Caterina d'Aragó Folc de Cardona i Còrdoba amb Juan Francisco de la Cerda, duc de Medinaceli, havia passat a aquesta casa castellana un extens patrimoni que a Catalunya comprenia, a més del ducat de Cardona, els comtats de Prades i d'Empúries, el marquesat de Pallars i el vescomtat de Vilamur, les baronies de Juneda, d'Arbeca, d'Entença i de la Conca d'Òdena, i d'altres *estats*. El 1722, en casar-se amb Luis Antonio Fernández de Córdoba Folc de Cardona y Spínola, duc de Medinaceli i de Cardona, Teresa de Montcada aportà a aquest patrimoni el marquesat d'Aitona, el comtat d'Osona, els vescomtats de Cabrera i Bas, les baronies de Caldes i Llagostera i de la Llacuna, i més drets a d'altres territoris.²

1. Que, concretament, són els següents: la comunicació sobre *Fuentes y metodología para el estudio del régimen señorial en Cataluña durante el siglo XVIII*, presentada per Montserrat Caminal, Esteban Canales i Jaume Torras al II Simposio sobre el P. Feijoo y su Siglo, celebrat a la Universidad de Oviedo l'octubre de 1976; la comunicació *Sobre la renta señorial en Cataluña a fines del siglo XVIII* presentada per Jaume Torras al Seminario de Historia Agraria organitzat a Madrid per la Fundació Joan March el març de 1977; i la tesi de doctorat *L'élite barcelonina a mitjan segle XIX* presentada el setembre del 1977 per Angels Solà a la Facultat de Geografia i Història de la Universitat de Barcelona.

2. Cf. Armand DE FLUVIÀ, *Vinculació catalana de la casa ducal de Medinaceli, a «Castillos de España», 2a. època, núm. 5, ps. 15-21. També, a la Gran enciclopèdia catalana, els articles «comtat de Cardona», vol. 4, 1973, p. 400 i «marquesat d'Aitona», vol. 1, 1969, p. 354.*

* * *

A la Catalunya del segle XVIII era general la pràctica d'arrendar la percepció dels drets feudals, i a través de la documentació notarial que això originava pot conèixer-se'n la utilitat econòmica per als senyors. Aprofitant una referència de P. Vilar,³ hem treballat a l'arxiu notarial de Barcelona amb els manuals que des del 1767 i fins al 1801 dedicà Joaquim Tos Brossa i de Masdovelles als afers relacionats amb la gestió dels patrimonis de Cardona i d'Aitona⁴ —entre els quals l'arrendament de drets. Des del 1801 Ignasi Lluch succeí Tos en aquesta funció de notari quasi exclusiu de la comptadoria dels Medinaceli a Barcelona: no hem pogut, però, trobar els manuals corresponents. Hem completat la sèrie gràcies als resums de les escriptures notariales que es consignaven als llibres del registre barceloní d'hipoteques;⁵ poc explícits, contenen, però, la informació bàsica (data, import, adjudicatari i fiadors) sobre l'arrendament d'uns lots de drets ja detallats als manuals de Tos.

Pel que en sabem, el procediment d'adjudicació era semblant al de les rendes senyoriales del patrimoni reial que ha descrit P. Vilar:⁶ publicitat prèvia dels drets que hom volia arrendar, gairebé sempre per un termini de quatre anys; exposició dels pactes de l'arrendament, o *taba*, que l'escriptura notarial copia íntegrament, cosa que ens permet de conèixer la localització i el mètode d'exacció d'aquests drets; i, per últim, subhasta, durant la qual hom esperonava les licitacions amb *eixaus* i *mitges dites*. Els béns de l'adjudicatari i dels seus fiadors garantien el pagament de la postura guanyadora, que havia d'anar-se fent per quadrimestres anticipats. Amb la documentació a què donava lloc aquest procediment poden estudiar-se almenys dues qüestions. La primera, qui eren els arrendataris d'aquests drets i llurs fiadors (segons que és de presumir, sovint socis), en l'activitat dels quals hom ha vist un dels factors explicatius de la singularitat del desenvolupament econòmic català del set-cents;⁷ és una qüestió important, i que per això mateix deixem de banda, no podent encara aprofundir-ne l'estudi. La segona és la del rendiment

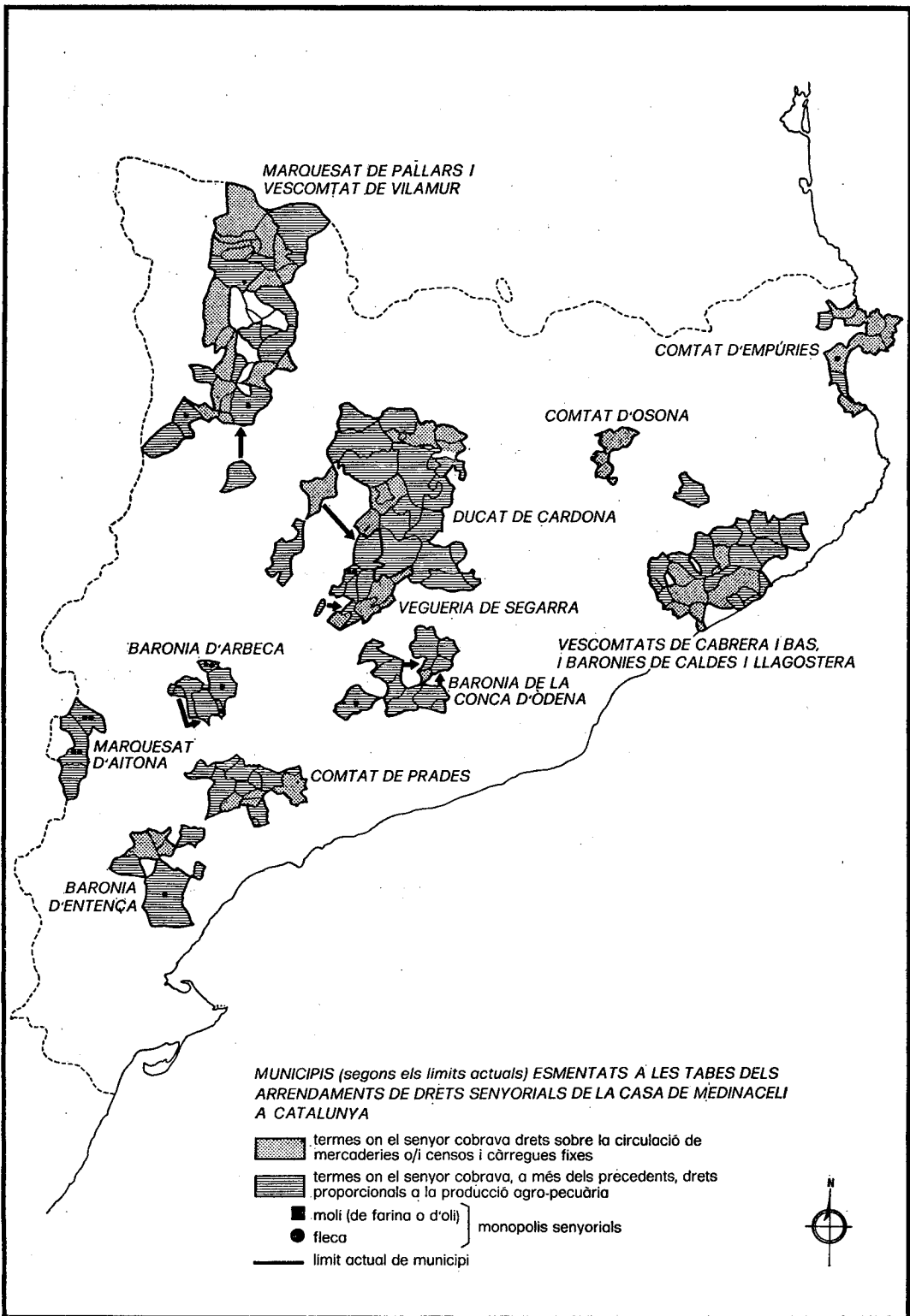
3. Pierre VILAR: *Catalunya dins l'Espanya moderna*, III (Barcelona 1966), p. 500.

4. Cf. la referència d'aquests manuals a José M. MADURELL MARIMÓN, *Archivo General de Protocolos de Barcelona. Sección Histórica. Índice cronológico-alfabético, vol. III (siglo XVIII)* (Barcelona 1959). Agraïm l'amistosa col·laboració que hem rebut del personal de l'arxiu, i en particular de Josep M. Sans Travé.

5. Conservats al Registre de la Propietat, de Barcelona. Es tracta d'un fons que interessa per a estudis diversos i que facilita la recerca perquè és un índex anual de totes les escriptures notariales amb clàusula hipotecària; cf. Marina LÓPEZ, *Una fuente para la historia de Barcelona: el Registro de Hipotecas*, a «Estudios históricos y documentos de los Archivos de Protocolos. IV, Miscelánea en honor de Raimundo Noguera de Guzmán» (Barcelona 1974), ps. 345-6.

6. P. VILAR: *Catalunya*, III, ps. 493-7.

7. «El benefici de l'arrendament dels drets senyoriales s'ha integrat als capitals comercials i industrials catalans, i el seu creixement durant el segle forma part dels factors favorables a llur desenvolupament», ha dit P. VILAR (*Catalunya*, III, p. 548), com a conclusió del seu estudi dels arrendataris de la percepció dels drets senyoriales del patrimoni reial. Jaime GARCÍA-LOMBARDERO ha insistit en el caràcter particularitzador que té el fenomen; cf. *La agricultura y el estancamiento económico de Galicia en la España del Antiguo Régimen* (Madrid 1973), ps. 145 i ss.

MARQUESAT DE PALLARS I
VESCOMTAT DE VILAMUR

COMTAT D'EMPÚRIES

COMTAT D'OSONA

DUCAT DE CARDONA

VEGUERIA DE SEGARRA

BARONIA D'ARBECA

VESCOMTATS DE CABRERA I BAS,
I BARONIES DE CALDES I LLAGOSTERA

BARONIA DE LA
CONCA D'ODENA

MARQUESAT
D'AITONA

COMTAT DE PRADES

BARONIA
D'ENTENÇA

econòmic que la massa dels drets arrendats suposava per a llurs titulars, els ducs de Medinaceli en aquest cas, i a la seva consideració ens limitarem. L'interès d'establir-ne les variacions i la tendència radica en el període mateix que les nostres fonts documenten, sobretot tenint en compte les dimensions, la dispersió i la varietat del patrimoni que estudiem i la dificultat de construir sèries anàlogues per a d'altres.

L'objecte dels arrendaments eren conjunts de drets diversos,⁸ tant per la fonamentació —senyoria jurisdiccional, domini directe— com, en un altre pla, per la matèria imposable i per la forma d'exigir-los; solien agrupar-se en lots corresponents a *estats* territorialment ben definits, i dotats, alguns, d'una *cúria* senyorial d'importància variable. Partint dels determinants de llur valor monetari, aquests drets poden classificar-se en cinc categories: *a*) càrregues proporcionals a la producció agro-pecuària; *b*) càrregues fixes, en diner o en fruits, sobre la terra; *c*) càrregues personals, proporcionals en principi a la població; *d*) drets sobre la circulació de mercaderies; i *e*) monopolis senyorials. Llevat de poques excepcions, l'heterogeneïtat dels drets inclosos en cada lot, i el caràcter global de l'arrendament que se'n feia, no permeten d'escatir la importància econòmica relativa d'aquests diferents components de la renda feudal, ni la seva eventual modificació durant el període estudiat. Sobre això només podem aventurar algunes consideracions generals, diversament fonamentades.

De les cinc categories, la primera és la principal, econòmicament: són els delmes⁹ de les collites, del bestiar i del peix, als quals solien afegir-se altres parts de fruits (onzè, tasques, braçatges i parts d'espletas).¹⁰ La quota del delme variava molt segons les localitats i els productes, com pot veure's a l'apèndix 1; a vegades les diferents càrregues d'aquesta mena, sumades, s'en-duien un cinquè de la collita. El gruix dels ingressos procedents de la segona

8. Vegeu la relació dels lots, i llur composició, a l'apèndix 1. Hem prescindit d'alguns *estats* dels quals, pel fet de desconèixer-ne la *taba* de l'arrendament, no teníem referències prou exactes. Hem exclòs també les baronies de Pinós i Mataplana, que els Medinaceli posseïen en condomini amb els Alba, i explotaven per torn. Sobre la representativitat d'aquest material respecte al nostre objecte d'estudi no cal insistir gaire: el lector mateix pot comprovar la diversitat dels drets arrendats i llur dispersió comarcal. Sobre això és ben il·lustratiu el mapa annex, que *no* és un mapa dels dominis dels Medinaceli a Catalunya, sinó que ho és dels municipis (segons els límits actuals), expressament esmentats a les *tabes*. El 1787 hi vivien noranta-sis mil persones, el 10,7 % dels catalans d'aleshores.

9. Només en tres casos podem, però, precisar la proporció que els delmes constituïen del total de drets percebuts a un *estat*: referint al valor global dels arrendaments del comtat de Prades, la baronia d'Entença i Pontils i Santa Perpètua en el decenni 1772-81 allò que en el mateix període hi valien els delmes pagats al duc segons les dades del *Llibre de las resolucions de la Junta del Excusado y son reparto segons las novas concordias ab S.M.* (Arxiu de la Catedral de Tarragona, armari F, iv). Els delmes representen, respectivament, el 94 %, el 40 % i el 46 % del valor global (inclosos aquests mateixos delmes) de Prades, Entença i Pontils i Santa Perpètua.

10. Sobre aquests drets, i els de les altres categories, és referència inexcusable l'obra de Jayme TOS Y ÚRGELLÉS, *Tratado de la cabrevación según el derecho y estilo del Principado de Cataluña* (Barcelona 1826; la 1a. edició és del 1783), ps. 53 i ss. Vegeu també l'explicació que el diputat català Joaquim Rey (un especialista: era apoderat dels Medinaceli a Catalunya) en féu a les corts el 24 de maig de 1821, en ésser discutida la llei de senyories, *Diario de las Sesiones de Cortes. Legislatura de 1821* (Madrid 1871), III, p. 1821.

categoria de drets el generava la munió de censos emfitèutics que com a senyors directes rebien els Medinaceli.¹¹ Derivats d'establiments antics, consistien moltes vegades en quantitats fixes, i insignificants, de diners; però sovint eren censos mixts, i en algun cas només de fruits, i no es desvaloraven doncs, o no tant, amb la secular degradació del signe monetari. D'altra banda, la massa dels censos tendia a créixer, perquè l'extensió durant el segle XVIII de la superfície conreada donava origen a establiments nous.

Els drets de les altres categories són secundaris en la perspectiva d'aquest treball. Molt poca importància econòmica tenien, en efecte, les *quisties* i *fogatges* que en alguns estats pagaven els vassalls del duc; fins i tot sembla que sovint s'havien reduït a una quantitat fixa i independent del nombre efectiu de veïns. També sembla migrada, almenys comparativament, la utilitat que de la quarta categoria de drets obtenia el senyor: càrregues sobre les transaccions fetes a alguns mercats i fires comarcals, aranzels imposats a les extraccions de grans, peix, corall i altres gèneres del comtat d'Empúries, i alguns drets de trànsit. Pel que fa a la darrera categoria, la majoria dels monopolis senyorials que surten a la nostra font són molins i trulls: de fet, caldria incloure'ls en la primera, perquè tenien un rendiment proporcional a la collita. Però no pot fer-se el mateix amb altres monopolis, com el de la fлека de diverses localitats, o el de la pesca a l'estany de Castelló, que, val a dir-ho, pesaven ben poc dins el conjunt d'ingressos que estudiem.

Les sèries que amb aquest material hem pogut establir ens assabenten sobre els ingressos nets globals que els drets arrendats representaven per a a la tresoreria dels Medinaceli a Barcelona; eren, de molt, els principals ingressos que com a senyors tenien, perquè els lluïsmes, que no s'arrendaven, valien entre deu i vint vegades menys.¹² En canvi, és clar que no reflecteixen

11. En la línia típica de la defensa dels interessos econòmics de l'aristocràcia dins del nou ordre burgès que es configurava, els agents dels Medinaceli volien establir una diferència essencial entre aquests censos, derivats del domini directe, i les càrregues «pròpiament» feudals, suprímibles doncs. Tenim així com el diputat liberal català esmentat a la nota precedent, J. Rey, presentà a les corts l'escrit amb què *«ochenta y seis pueblos que componen el marquesado de Pallás (...) piden que se declare abolido para siempre desde el año 1811 un derecho o prestación conocida con el nombre de follaje [sic, per fogatge] que (...) no es ni jamás ha sido una prestación enfitéutica proveniente del dominio o señorio territorial y solariego, sino una capitación o contribución personal (...) y que al paso que les repugna el pago de ésta, por ser como es tan odiosa, pagan puntualmente y sin la menor contradicción ni repugnancia los censos y prestaciones enfitéuticas que deben responder por sus tierras y posesiones, a Diario de las Sesiones... 1821, II, p. 1132.* Cal indicar aquí que el fogatge no representava, aleshores, ni el 8 % del valor pel qual era arrendat el conjunt dels drets del marquesat de Pallars i vescomtat de Vilamur.

12. Als manuals de Tos es consignen els ingressos de la tresoreria ducal en concepte de lluïsmes; el càlcul és molt entretingut, i per això ens hem acontentat de fer-lo només per tres anys. El 1798 els ingressos per lluïsmes equivalien al 7,17 % dels ingressos obtinguts per arrendaments; el 1799 al 7,99 %, i al 6,21 % l'any següent. D'altra banda, creiem justificat considerar que la traducció econòmica de la justícia senyorial, que els Medinaceli exercien a molts termes, no era ja, en aquesta època, gaire substanciosa. Per exemple, el 1820 el diputat català Guillem Oliver deia que la seva supressió no havia significat res: *«Yo perteneczo a una provincia que es de las más oprimidas por ellos [els senyors], y ningún alivio ha tenido. Lo que en el hecho se ha abolido son las pocas cargas que les restaban a los señores jurisdiccionales, nombrando y dotando los bailes, asesores y escribanos para ejercer su jurisdicción; pero los derechos lucrativos o pecuniarios que percibian, han existido y existen como antes», Diario de las Sesiones... 1820, III, p. 1869.*

directament la càrrega que per a l'economia rural significava l'exacció d'aquests drets: per a estimar-la caldria conèixer el benefici efectuat pels arrendataris, que se'ns escapa.

* * *

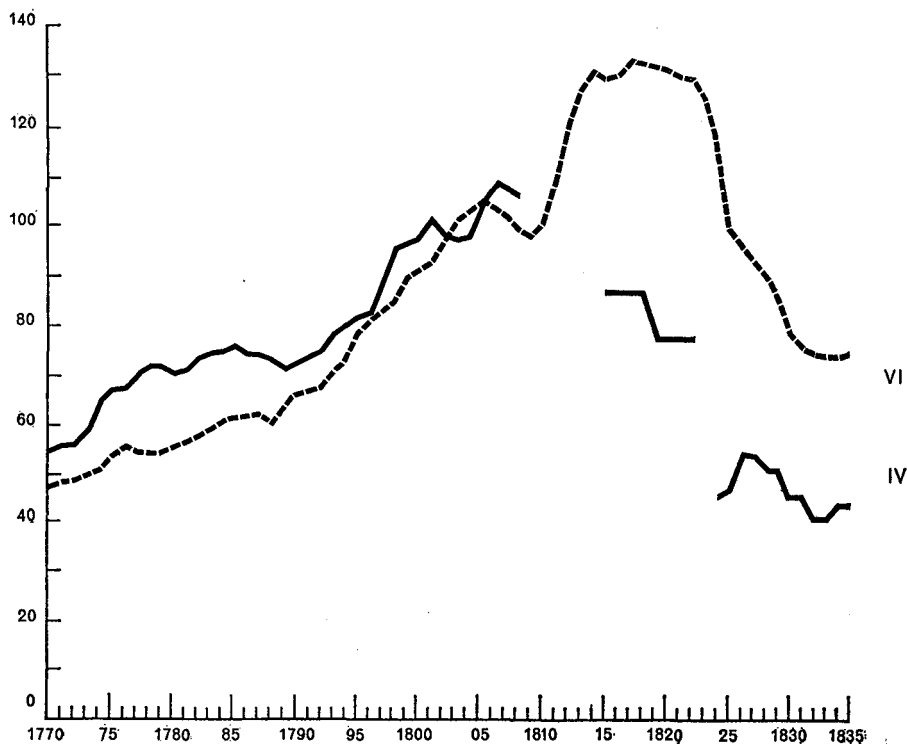
Com és natural, les sèries corresponents als diversos lots de drets arrendats segueixen trajectòries particularitzades, fet atribuïble a diferències en els condicionants de la percepció de cadascun d'ells. Agregant-les, hem construït un índex general segons aquests criteris: incorporar-hi el més gran nombre possible d'arrendaments; prescindir, però, de les sèries amb massa discontinuïtats, per tal de minimitzar les interpolacions; tenir cura d'incloure-hi sèries corresponents a comarques diverses i a drets de natura diferent.

Presentem el resultat en el quadre annex: les seves tres primeres columnes especifiquen les dades amb què hem calculat iv, l'índex dels ingressos que la casa de Medinaceli obtenia dels patrimonis de Cardona i d'Aitona —un bon indicador, ho repetim, de l'evolució del valor monetari de la renda feudal a Catalunya. Cal subratllar que, per calcular-lo, no hem procedit a cap ponderació de les sèries particulars: això vol dir, atesa la magnitud tan desigual dels diversos arrendaments, que l'índex és decisivament orientat pels més grans, en particular Aitona, Arbeca i Cardona. Procedir d'una altra manera ens hauria allunyat massa de la realitat que es tractava de reflectir. La

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
1770	59.024,00	79,92	(73.853,85)	54,78	962,25	47,28	115,68	115,29	1770
1771	60.445,40	79,92	(75.632,39)	56,09	1.015,25	48,43	115,66	116,20	1771
1772	69.170,40	90,09	(76.779,22)	56,95	1.029,75	49,37	115,18	115,58	1772
1773	80.620,40	100,00	80.620,40	59,79	1.128,00	50,32	118,65	119,79	1773
1774	87.249,65	100,00	87.249,65	64,71	1.149,67	51,83	124,67	127,19	1774
1775	91.155,28	100,00	91.155,28	67,61	1.357,13	54,52	123,82	129,59	1775
1776	82.430,28	89,83	(91.762,52)	68,06	1.132,50	56,16	121,01	128,33	1776
1777	86.130,03	89,83	(95.881,14)	71,11	803,39	54,78	129,63	132,25	1777
1778	87.726,03	89,83	(97.657,83)	72,43	923,25	54,87	131,81	131,81	1778
1779	87.388,25	89,83	(97.281,81)	72,15	1.134,17	54,65	131,83	129,60	1779
1780	96.463,25	100,00	96.463,25	71,54	1.326,83	55,60	128,49	127,80	1780
1781	97.653,25	100,00	97.653,25	72,43	1.318,83	56,94	127,01	127,95	1781
1782	86.055,75	86,44	(99.555,47)	73,84	1.200,31	57,92	127,30	128,16	1782
1783	84.178,25	84,42	(99.713,63)	73,95	1.442,60	59,84	123,41	126,27	1783
1784	87.258,25	86,44	(100.946,61)	74,87	1.283,67	60,92	122,72	125,86	1784
1785	87.555,75	86,44	(101.290,78)	75,12	1.153,58	61,41	122,15	124,37	1785
1786	99.449,50	100,00	99.449,50	73,76	1.245,75	61,88	119,02	120,01	1786
1787	99.818,00	100,00	99.818,00	74,03	1.154,85	61,90	119,43	119,70	1787
1788	98.663,25	100,00	98.663,25	73,18	1.073,55	60,77	120,24	117,44	1788
1789	98.163,25	100,00	98.163,25	72,80	1.806,52	63,47	114,54	114,50	1789
1790	99.429,50	100,00	99.429,50	73,74	1.330,25	65,57	112,30	112,81	1790
1791	100.447,60	100,00	100.447,60	74,50	1.285,00	67,02	111,00	112,95	1791
1792	101.631,10	100,00	101.631,10	75,38	1.361,00	67,93	110,80	110,94	1792
1793	106.245,95	100,00	106.245,95	78,80	2.173,50	71,31	110,34	111,64	1793
1794	108.578,63	100,00	108.578,63	80,53	1.916,88	73,71	109,09	108,21	1794
1795	111.043,11	100,00	111.043,11	82,36	2.611,13	79,35	103,64	104,47	1795

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	
1796	112.952,31	100,00	112.952,31	83,77	2.277,88	82,69	101,16	101,38	1796
1797	120.694,81	100,00	120.694,81	89,52	1.803,38	84,77	105,45	104,55	1797
1798	129.405,28	100,00	129.405,28	95,98	1.781,38	87,28	109,80	109,31	1798
1799	130.707,99	100,00	130.707,99	96,94	2.063,25	90,55	106,90	106,89	1799
1800	132.545,99	100,00	132.545,99	98,31	1.488,88	91,89	106,83	105,16	1800
1801	137.090,99	100,00	137.090,99	101,68	1.531,10	93,72	108,33	106,39	1801
1802	131.999,09	100,00	131.999,09	97,90	2.639,38	97,05	100,73	100,22	1802
1803	130.653,85	99,90	(130.784,63)	97,00	2.161,40	100,37	96,50	97,14	1803
1804	131.554,15	99,90	(131.685,84)	97,67	1.940,00	102,99	94,69	95,45	1804
1805	122.671,65	86,03	(142.591,71)	105,76	2.081,50	105,87	99,75	100,80	1805
1806	126.589,15	86,03	(147.145,36)	109,13	1.721,00	104,06	104,72	103,00	1806
1807	125.498,75	86,03	(145.877,99)	108,19	1.503,83	102,41	105,49	—	1807
1808	123.967,50	86,03	(144.097,99)	106,87	1.648,00	98,56	108,28	—	1808
1815	116.911,28	99,86	(117.075,19)	86,83	2.224,00	128,86	67,29	—	1815
1816	116.911,28	99,86	(117.075,19)	86,83	2.389,50	129,78	66,81	—	1816
1817	116.911,28	99,86	(117.075,19)	86,83	2.716,25	132,88	65,25	—	1817
1818	116.911,28	99,86	(117.075,19)	86,83	1.947,50	132,35	65,51	—	1818
1819	104.652,50	100,00	104.652,50	77,62	1.534,50	131,60	58,89	—	1819
1820	104.652,50	100,00	104.652,50	77,62	1.269,00	130,60	59,35	—	1820
1821	104.652,50	100,00	104.652,50	77,62	1.320,00	129,35	59,92	—	1821
1822	104.652,50	100,00	104.652,50	77,62	1.671,00	128,98	60,09	—	1822
1823	—	—	—	—	—	125,47	—	—	1823
1824	44.907,25	73,01	(61.508,36)	45,62	1.666,50	117,15	38,88	—	1824
1825	47.257,25	73,01	(64.727,09)	48,01	1.712,00	100,77	47,57	—	1825
1826	72.017,25	98,84	(72.862,45)	54,04	1.559,50	96,26	56,06	—	1826
1827	72.017,25	98,84	(72.862,45)	54,04	1.457,50	92,83	58,13	—	1827
1828	67.309,50	97,20	(69.249,46)	51,36	1.318,50	89,21	57,49	—	1828
1829	68.362,25	99,06	(69.010,95)	51,18	1.073,50	83,94	60,89	—	1829
1830	61.072,50	99,06	(61.652,03)	45,73	1.122,50	77,57	58,86	—	1830
1831	61.522,25	100,00	61.522,25	45,63	1.009,50	73,82	61,72	—	1831
1832	54.347,75	100,00	54.347,75	40,31	1.320,50	72,96	55,17	—	1832
1833	54.347,75	100,00	54.347,75	40,31	1.166,00	72,55	55,48	—	1833
1834	57.565,83	100,00	57.565,83	42,69	1.469,50	73,15	58,28	—	1834
1835	57.565,83	100,00	57.565,83	42,69	1.994,50	74,44	57,27	—	1835

- I. Suma dels valors (en lliures catalanes i fraccions decimals) dels arrendaments de la mostra efectivament documentats.
- II. % d'aquests arrendaments sobre el valor total de la mostra en els anys del mateix decenni en què la informació és completa.
- III. Suma dels valors de tots els arrendaments de la mostra (estimant els desconeguts a partir del % que representen del valor total de la mostra en els anys del mateix decenni en què la informació és completa).
- IV. Índex de III, fent 1801-05 = 100.
- V. Preu mitjà del blat xeixa (diners la quartera) al mercat de Cervera (mitjana de maig i agost).
- VI. Índex, fent 1801-05 = 100, de les mitjanes mòbils de V (ordre 13 anys, el de referència i els 12 precedents).
- VII. Índex de III/VI, fent 1801-05 = 100.
- VIII. Com VII, però substituint VI per les mitjanes mòbils de l'índex de preus agrícoles a Barcelona.
Arrendament inclosos en la mostra: Aitona; Arbeca, Caldes i Santa Seclina; Cardona; Castissent; Entença; la Llacuna; Llagostera; Miralcamp; Miralles, Rocamora i Sant Magí; Oliola; Osona; Osor i Santa Creu; Palafolls, Santa Susanna i Malgrat; Palautordera; Pallars i Vilamur; Pontils i Santa Perpètua; Prades; Riudarenes; Sant Celoni; Sant Feliu de Buixalleu; Segarra.

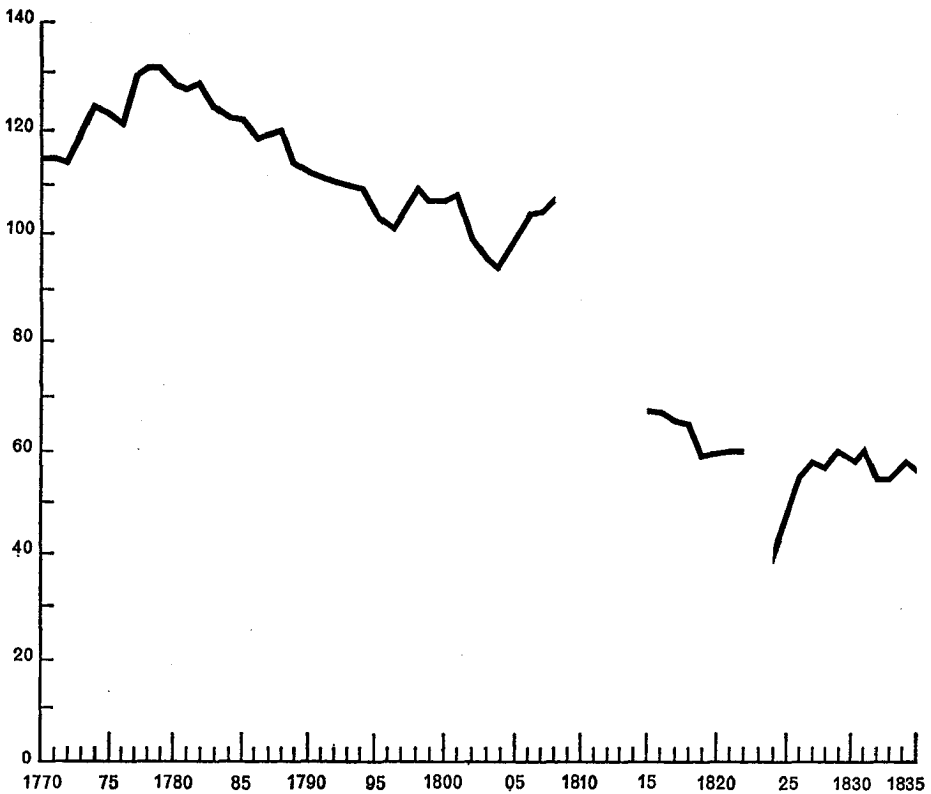

Columnes IV i VI del quadre

columna VII representa l'evolució de l'ingrés senyorial en termes reals: per calcular-la hem deflactat IV amb la mitjana mòbil (VI) dels preus del blat de xeixa (V) al mercat de Cervera.¹³ Aquesta darrera sèrie pot semblar poc adequada: però els preus de la principal producció agrícola en un mercat comarcal de la Catalunya interior no són tampoc una referència absurda, ni més convencional que d'altres. De tota manera, la utilització d'índexs composts barcelonins no dona, els anys en què podem fer la comparació, resultats substancialment diferents. Vegeu, per exemple, la columna VIII, resultat de deflactar IV amb la mitjana mòbil de l'índex compost de preus agrícoles a Barcelona establert per P. Vilar, i que només arriba fins el 1806.

Què pot dir-se, després d'un primer examen, de les variacions de l'índex proposat? Durant el període 1770-1835 l'evolució de l'ingrés senyorial presenta diverses fases. Una primera de creixement sostingut en termes reals fins

13. La mitjana mòbil (sobre tretze anys, el de referència i els dotze anteriors) i no pas els preus anuals, per tal d'eliminar de la sèrie la fluctuació cíclica que la faria massa irregular per al nostre propòsit. Els preus procedeixen de la *Nota dels preus dels grans dels mercats de abril, y maig de la plassa de la present ciutat de Cervera, fets en lo modo acostumat*, i la *Nota dels preus dels grans del mercat de agost de la plassa de la present ciutat de Cervera, fets en la mateixa forma se expresa en los de abril y maig*, dins d'una carpeta amb documentació diversa sobre preus, a l'Arxiu Històric de Cervera de Segarra.

Columna VII del quadre

el 1779, i que en termes monetaris es prolonga fins el 1785; una segona de descens ràpid en termes reals fins el 1796; una tercera de creixement en termes monetaris i d'estancament, però amb una gran irregularitat, en termes reals fins el 1808; i, finalment, l'ensulsiada en termes monetaris i reals després de la Guerra del Francès.

No cal fer aquí una glossa detallada d'aquesta conjuntura de l'ingrés senyorial a Catalunya, ni donar-ne explicacions que, per força, haurien de ser molt unilaterals. Efectivament, les variacions del valor monetari dels drets arrendats les condiciona, *ceteris paribus*, la combinació de llurs components: *a*) un component de valor monetari fix que imposa a l'ingrés senyorial una certa inelasticitat respecte del moviment dels preus: no pot pujar, ni baixar, al mateix ritme, ni en les mateixes proporcions; *b*) un component invariable en termes físics, i per tant de valor monetari ajustat en la seva oscil·lació a la dels preus; i *c*) un component proporcional a les collites, i sensible doncs alhora a les variacions de la producció i dels preus —de sentit contrari dins el cicle curt però que en canvi es reforcen mútuament en el llarg termini. La dosificació precisa

d'aquests components en el conjunt de la mostra de drets amb què treballem ens és desconeguda, i per això no poden explicar-se taxativament les fluctuacions dels índexs. De tota manera, algunes hipòtesis que suggereix la informació disponible són versemblants. Per exemple, el diferent signe de les fases primera i segona no ha d'imputar-se a una diferent intensitat en l'exacció dels drets senyorials, sinó a l'expansió i a la consecutiva depressió que caracteritzen l'economia rural catalana d'aquests anys (1770-80 i 1780-90) segons ha mostrat P. Vilar. L'expansió de la producció agrícola, que es perllonga fins al 1780 i amplia la matèria subjecta a càrregues feudals, és efectivament la més raonable explicació del fet que augmentés un terç entre el 1770 i el 1780 l'import total de la mostra d'arrendaments considerada; encaixa amb les nostres xifres l'opinió que, a partir de les seves, formulà P. Vilar en el sentit que «els dos decennis 1760-1780 representen el període millor del segle per als ingressos senyorials».¹⁴ El fenomen invers sembla que ha d'explicar l'estancament en termes monetaris i la disminució en termes reals de l'ingrés senyorial durant els anys vuitanta, reflex de les contemporànies dificultats agràries que d'altres indicadors palesen.

Però cal subratllar que amb aquesta disminució en termes reals s'inicia una tendència irreversible, interrompuda només excepcionalment (entre el 1798 i el 1801, i entre el 1806 i el 1808). L'expressió monetària del valor dels arrendaments creix, i molt, des del 1790 fins al màxim del 1806, quan arriba a duplicar la del 1770 —però ja aleshores no puja tant com els preus.¹⁵ La disminució esdevé acusadíssima després del 1814:¹⁶ tot i que els preus agrícoles encara eren alts, hom pot observar com els arrendaments no tornen als nivells d'abans de la guerra, i baixen més després del Trienni Constitucional, aleshores enmig d'una greu depressió —malgrat que llur component monetari fix els hauria d'haver protegit, parcialment, en aquesta conjuntura.

En l'explicació cal fer intervenir, doncs, la hipòtesi d'un descens de la producció. No és inversemblant, però no ha estat documentada, i per explicar tota la disminució observada de l'ingrés senyorial hauria d'haver tingut una profunditat i una persistència que no són gens probables. Per això sem-

14. P. VILAR, *Catalunya*, III, p. 536. Tot i que ha parlat de «reacció senyorial» entre els factors de l'alça de l'ingrés senyorial durant el segle XVIII, P. Vilar creu que «le développement de la matière imposable, pour le XVIIIe siècle catalan, l'emporte largement dans l'explication»; cf. «La fin des éléments féodaux et seigneuriaux en Catalogne au XVIIIe siècle et au XIXe, avec quelques vues comparatives pour le reste de l'Espagne et le Roussillon», a VARIÉ, *L'abolition de la féodalité dans le monde occidental*, II (París 1971), p. 747.

15. Les irregularitats monetàries d'aquests anys enterboleixen el panorama i fan molt arriscada qualsevol comparació. Normalment, les tabes especificaven que l'arrendatari pagaria en diner efectiu, en moneda d'or o argent corrent a Barcelona; però en aquests anys, algunes modifiquen aquestes fórmules en el següent sentit: l'arrendatari pagarà «*precisamente en dinero físico de metal, y en el caso de satisfacerlo en vales reales u otra moneda legítima que en qualqr. tiempo buviere, será precisamente enmendando el daño que sufrieren en esta plaza de comercio*». —és a dir, Barcelona (Manual d'Aitona, 1798, foli 78).

16. En termes reals, es passa de 100 (1801-05) a 58,45 (1815-35), nivell que no és ni la meitat del dels dos primers decennis de la sèrie, 122. Si deflactéssim amb una mitjana mòbil centrada sobre l'any de referència (6-1-6 en comptes de 12-1), la diferència no seria tan gran: de 100 (1801-05) a 68,8 (1815-35), i 112 (1770-89).

bla que no és l'única hipòtesi amb què cal jugar, ni tampoc la més explicativa. En suggereix una altra la visible incidència dels sotrats polítics —Guerra del Francès, Trienni Constitucional— sobre la corba de l'ingrés senyorial: això fa pensar que el seu descens reflecteix també canvis de les actituds collectives davant els drets feudals, canvis presumiblement accentuats o precipitats per un context de crisi institucional (en la qual hom debatia justament la pertinència d'aquests drets).

Creiem que aquest és un factor important de la disminució en termes reals de l'ingrés senyorial, tal com ho indiquen una colla de testimoniatges. Sabem, en efecte, que la part més substancial de la renda feudal era la constituïda pels delmes, i sabem igualment que la defraudació decimal esdevingué un fenomen incontenible després de la Guerra del Francès i més encara després del Trienni Constitucional; ningú no contradeïa afirmacions com aquesta de la circular del govern que, el 1826, explica *«que la poca delicadeza con que generalmente se diezma desde principios del siglo proviene de los trastornos políticos que se han sucedido en el Reino»*.¹⁷ I també hi ha força notícies sobre resistències al pagament d'altres drets feudals; a la nostra mateixa font n'hi surt alguna de referida ja al final del segle XVIII. Per exemple, la sèrie de l'arrendament del dret del *ribatge* de Blanes s'interromp durant el quadrienni 1791-95: l'expedició la trobem en la resposta de l'arrendatari d'aleshores, que ho era des de feia quinze anys, al requeriment notarial que pagués les quantitats a què s'havia compromès en la subhasta. En termes que més val no traduir, Bonaventura Costas, negociant de Blanes, hi declara que ell pagarà quan *«por parte de S.E. [el duc] se le haga percibir las cosas arrendadas, sí y en la conformidad estilada, y inconcusamente observada, y según la práctica que regia en siete de agosto de mil setecientos noventa en que se otorgó al respondiente el arriendo del referido derecho, de cuyo pago se han desentendido los individuos del Gremio de Mareantes de la Villa de Blanes, y otros que con ellos se han mancomunado a pretexto de la causa que dichos Mareantes en diez de diciembre de mil setecientos noventa y uno introdujeron ante S.E. y Real Audiencia (...) en que pretenden ser exemptos del pago (...). Al respondiente le sería indiferente abstenerse del percibo de dichas cosas (...) pero cree que la parte de S.E. le culparía si no procurase mantener sus derechos y posesión, como lo ha hecho (...), pero de este mismo celo, y cumplimiento de su obligación se le han seguido y siguen graves perjuicios con atención a que el patrón mariner Salvador Mata que es el fomentador [juntament, diu*

17. Citat, junt amb altres testimoniatges del mateix signe, per Gonzalo ANES, *Las crisis agrarias en la España moderna* (Madrid 1970), p. 163; als volums de la col·lecció legislativa hi surten, entre el 1815 i el 1835, almenys deu disposicions condemnatòries de la defraudació decimal. Entre molts altres testimoniatges que podrien proposar-se'n, vegeu el següent referit a les dificultats que a la comarca de la baronia de la Conca d'Odena trobava el monestir de Sant Jeroni de la Murtra per cobrar els seus delmes: «Fra Jeroni Rovira, encarregat de la defensa dels drets monacals, en un escrit de mitjan 1828, fa notar que és molt remarcable la general disposició dels pagesos a negar-se a pagar els delmes, cercant per això tots els subterfugis haguts i per haver i, a més, quan s'arriba a pagar, es procura defraudar tot el que sigui possible, fins al punt que les rendes decimals han tingut una minva molt grossa i escandalosa (Josep RIBA I GABARRÓ, *Un vilatge dels Cardona-Medinaceli a Catalunya*, «Episodis de la Història», núm. 102, Barcelona 1968, p. 58). Esteban Canales té en preparació un treball sobre l'evolució del delme en la seva etapa final.

més endavant, amb alguns *adictos a novedades, y a perturbar el buen orden, y quietud*] de dicha causa ha tenido el ardid de mancomunarse a los Ma-reantes y a otros, y fomentar recurso para que el exponente fuese removido del oficio de Regidor».¹⁸

Si més no en algunes zones, doncs, la depressió agrícola dels anys vuitanta aviat pogué ésser rellevada, com a responsable de les dificultats de l'ingrés senyorial, per una resistència creixent al pagament dels drets que l'originaven. És clar que resistències d'aquesta mena no eren cap fet nou, i els fons judicials de qualsevol època anterior estan plens de processos similars; però sí que ho era, de nou, que els seus protagonistes fossin *adictos a novedades* que, concretades en projectes revolucionaris, commovien totes les societats europees amb prou força per acabar donant lloc a aquells *trastornos políticos* en què la renda feudal havia de naufragar durant el primer terç del segle XIX. Aleshores, un altre factor accentuà la defraudació nascuda d'aquesta consciència antifeudal que venia de lluny, però que anava articulant-se cada cop més: la pressió tributària a què la pagesia estava sotmesa.

Mentre els preus agrícoles s'ensorraven espectacularment a partir del 1818, la pressió tributària no s'alleugerí gens ni mica. Per tal d'anar pagant els mateixos impostos en diner, els pagesos havien de comercialitzar una massa de productes agrícoles creixent a mesura que baixaven els preus. Un augment correlatiu de la producció agrícola sembla més inversemblant que la disminució continuada de què suara hem parlat; no hi ha notícia d'increments significatius de la productivitat, ni tampoc de rompudes a gran escala. El més probable és que, com ha indicat J. Fontana,¹⁹ aquest increment de la producció agrícola directament comercialitzada pels pagesos procedís sobretot de la part amb què abans pagaven els delmes i altres càrregues feudals, objecte així d'una erosió intensa i forçada. El descens de l'ingrés senyorial que reflecteix el nostre índex expressa doncs, si s'accepta l'anterior, una modificació profunda: no solament pel canvi que implicava de receptors d'excedents agraris, sinó també per la transformació paral·lela de les condicions de circulació d'aquests excedents i pel nou tipus de comportament econòmic imposat als productors.

Aquesta és la lliçó principal de la investigació que aquí resumim. Que suggereix també una altra hipòtesi, sense permetre però d'argumentar-la. Resta clar que des del final del segle XVIII, però sobretot des de la Guerra del Francès, s'anava esmussant l'eficàcia de la renda feudal com a eina per a l'apropiació de treball d'altri. La percepció d'aquest fenomen, ¿contribuïa d'alguna manera a les opcions de la majoria d'individus del sector laic de la classe feudal en les lluites polítiques de l'època, a la seva estratègia d'inserció en el nou ordre liberal? Però per parlar d'això ja es veu que caldria saber moltes més coses que les presentades en aquest text. I, en primer lloc, caldria conèixer l'evolució de l'ingrés senyorial a d'altres regions.

18. Arxiu històric de protocols de Barcelona, *Tos Brossa y de Masdovelles*, 1793, fol. 139a-140a.

19. Josep FONTANA, *La revolución liberal. Política y Hacienda 1833-1845* (Madrid 1977), ps. 312-313.

APÈNDIX 1

ARRENDAMENTS DE DRETS FEUDALS DE
LA CASA DE MEDINACELI A CATALUNYA¹*Patrimoni d'Aitona*

Marquesat d'AITONA *: *a*) delme i onzè dels grans dels termes d'Aitona i Seròs (2/12); *b*) onzè de tot allò que els veïns d'Aitona i Seròs cullen fora del terme (1/11); *c*) delme de tots els fruits del terme d'Almatret (1/10); *d*) delmes de vi, oli, filassa, cànem, lli, llegums, blat de moro, figues i bestiar a tot el marquesat (1/10); *e*) delme de la seda que cullen els veïns d'Aitona i Seròs; *f*) aprofitament de les herbes; *g*) censos emfitèutics (les quantitats de blat han estat reduïdes a diners; els censos de cases es paguen en aviram); *h*) el forn d'Aitona i el de Seròs (1/25 dels pans); *i*) molins de farina d'Aitona i de Seròs, i molí d'oli de Seròs.

BLANES: delme (*ribatge*) del peix, dels grans, de la farina i de l'oli desembarcats a la platja de Blanes.

Vescomtats de CABRERA i de BAS i baronies de CALDES i LLAGOSTERA: *a*) carnatge o castellatge per tot el bestiar, de pèl o de llana, que transiti per aquests territoris, o hi entri per engreixar, llevat del que necessiten *para su propio trabajo y consumo* els veïns de la batllia d'Orri, de Sant Celoni, de Sant Esteve de Palautordera, Sant Esteve d'Olzinelles i Sant Vicenç de Gualba (un diner per cada peu, i el bestiar gros 2 sous per cap); *b*) civada d'acaptés; *c*) delmes, tasques i censos de Llagostera, Caldes, Santa Seclina, Vidreres i Maçanet; *d*) carnisseria de Llagostera; *e*) lleuda de Caldes de Malavella.

HOSTALRIC: *a*) dret de mesura dels grans que es venen al mercat de la vila (8 diners la quartera); *b*) dret sobre els altres fruits, sense precisió de l'import. De l'un i de l'altre n'estan lliures les compres que facin els veïns per a consum propi.

CASTISSENT: delmes, censos i quisties.

1. Són marcats amb un asterisc els *estats* on consta que hi havia *cúria senyorial*.

Baronia de LA LLACUNA: delmes, tasques i censos del terme de la Llacuna.

MIRALCAMP: *a)* delmes del terme; *b)* censos i quisties en diner, grans i aviram; *c)* molí d'oli; *d)* forn de pa.

Comtat d'OSONA: censos en diner, grans, oli, vi i aviram que paguen masos de la vall de Torelló.

Vall d'OSOR i parròquia de la SANTA CREU: *a)* delmes, tasques, braçatges i altres parts de fruits; *b)* censos en diner i en fruits.

PALAFOLLS, SANTA SUSANNA i MALGRAT: *a)* delmes dels grans, llegums, verema i cànem i lli (1/19 el mill, el panís i les llegums; 1/13 els altres grans i la verema); *b)* tasques a parts de fruits (1/19 i 1/13, un cop pagat el delme), i reduïdes a quantitats fixes de diners; *c)* carnalatge sobre el bestiar (1/13); *d)* ribatge, o delme del peix fresc (1/25).

PONTILS i SANTA PERPÈTUA: *a)* delme i tasca; *b)* censos en diner i en fruits; *c)* molí, resclosa i sèquia a Pontils.

RIELLS i VIABREA: *a)* delmes de carnalatge i de tota mena de grans; *b)* tasca i braçatge; *c)* censos en diner i en fruits.

RIUDARENES: *a)* *terzón del diezmo de carnelage y de cualquier género de granos así de arista como groseros*; *b)* tasques, braçatges i parts d'espletes; *c)* censos.

SANT CELONI: dret de cóps i lleuda al mercat de Sant Celoni (un cóp per quartera de grans; 4 diners per sàrria de fruita i d'hortalissa; 2 sous per cavall, mula o bou; 3 diners per porc).

SANT FELIU DE BUIXALLEU: *terzón de los diezmos*, tasques, braçatges, parts d'espletes, dret de carnalatge i censos.

SANTA MARIA DE PALAUTORDERA, SANT ESTEVE SACOSTA, FOGARS, MOSQUEROLLES, OLZINELLES, PERTEGÀS i batllia de MONTCLÚS: delmes dels grans, tasques i braçatges, dret de carnalatge, censos.

Patrimoni de Cardona

Baronia d'ARBECA *: *a)* onzè de tots els fruits, i dret d'herbes i censos de la Floresta; *b)* delmes d'Arbeca i les Borges (6/37 dels grans, 3/19 de les olives, 6/37 de la verema, 3/64 dels xais que baixen de la muntanya i 3/37 dels que van a Arbeca, i la mateixa proporció de la llana); *c)* delmes dels Castellots (3/37 dels grans; 1/12 del cànem; 3/37 de les olives; 3/40 de la verema); *d)* molí d'oli, 1/19 de les olives a Arbeca i les Borges, i 1/37 als Castellots, més 5 diners per mòlta (*mula*); *e)* pedrera (6 diners

per carretada, o 1 per pedres soles); *f*) fogatge (3 sous —3 s. 6 d. des de 1777— cada habitant d'Arbeca i les Borges); *g*) 3 diners l'any cada casa que criï pollastres, un sou per cada vaca que pareixi i 6 diners per cada somera que pareixi; *b*) quistia (Arbeca, 175 *ll.*; les Borges, 10 *ll.* 11 s.; els Castellots, 42 *ll.* 10 s.); *i*) cens de 70 *ll.* que paga la vila d'Arbeca per les herbes.

Ducat de CARDONA *: delmes, parts de fruits, quisties, censos, civada d'acptes i altres drets a la vila de Cardona i altres viles, pobles i termes del ducat.

Baronia de la CONCA D'ÒDNA *: censos, delmes, tasca, quistia als diferents pobles i termes de la baronia (s'exclouen de l'arrendament alguns drets substancials, entre ells els censos dels establiments d'aigües per molins de farina i de paper).

Quadra de DONA GAMBOSA: censos, delmes i parts de fruits que han de pagar els terratinents del terme (dins la baronia d'Entença).

Comtat d'EMPÚRIES *: *a*) censos de grans, diners, aviram, etc., per terres en feu, alou i domini directe del comte; *b*) tasca de Cadaqués (60 *ll.*); *c*) tasca dels grans de Sant Pere Pescador; *d*) dos forns de Castelló (1/20 dels pans); *e*) lleuda de tots els grans i fruita seca i verda que es venen als mercats i fires de Castelló; *f*) mesuratge de l'oli (un diner per quarta d'oli venut a la menuda); *g*) *lo pes del quintar*, a Castelló; *h*) dret d'ancoratge als ports i platges del comtat; *i*) dret nou de la treta del peix i del corall (càrrega sobre aquests gèneres quan s'extreuen del comtat); *j*) dret de treta sobre *las mercadurias y vituallas ques trauen, y ixen fora del comtat*, excepte les mesurades a la plaça de Castelló i les de la collita d'eclesiàstics i de militars privilegiats (4 diners la 1/2 quartera de blat o farina; 2 diners la 1/2 quartera de blat estranger en trànsit; 2 diners la 1/2 quartera d'ordi o civada; 3 diners la 1/2 quartera de mestall, sègol i mill; 4 diners la 1/2 quartera de llegums; un sou el quintar de mel; 6 diners la bóta de vi; il·legible la referència a l'oli); *k*) estany, delme i pesquera de Castelló (fonamentalment, l'exclusiva del peix i les plomes de cigne de l'estany); *l*) dret de la *trompa i corrodoria* de Castelló, que deixa de cobrar-se a partir del 1778.

Baronia d'ENTENÇA *: *a*) quisties, censos i altres càrregues fixes (en diner i en fruits) que paguen Falset, Tivissa, Móra, Garcia i el Mas-roig; *b*) molí d'oli de Tivissa; *c*) dret de *décima* de les mines de plom; *d*) barca de Garcia (alguns censos fixos de valor considerable no són arrendats).

Baronia de JUNEDA: *a*) delmes de Juneda (1/12 dels grans collits a les terres del terme, o a les terres que fora d'ell conreïn els veïns de Juneda; 1/11 de la verema i 1/17 de les olives de les terres del terme); *b*) censos (53 quarteres de blat i 53 d'ordi o civada per la Mare de Déu d'agost i 142 lliures per Nadal i Carnestoltes) que paga la universitat de Juneda; *c*) quartes parts dels lluïsmes per transportacions de propietats del terme de

Juneda (però no els «*lubismos correspondientes a dominio feudal pues estos se los reserva S. Exa.*»).

MIRALLES, ROCAMORA i SANT MAGÍ: *a*) parts de fruits de tres masies, establertes per 200 *ll.* (i excloses de l'arrendament des del 1790); delme (1/10).

Baronia d'OLIOLA: delmes majors i menors (blat, ordi, civada i altres grans, cànem, xais, llana) i censos, tasques i altres rendes del terme d'Oliola.

Marquesat de PALLARS * i vescomtat de VILAMUR: *a*) cens (44 quartes d'oli) per l'establiment del molí d'oli de Salàs; *b*) censos de la Pobla de Segur (51 sous del dret de talles; 315 quarteres de blat que paga el particular que té establert el molí de farina; 2 1/2 quintars d'oli el del molí d'oli; 10 *ll.* el particular que té l'hostal de Collegats, i 14 sous una casa de la Pobla); *c*) blat d'avenços de la Vall d'Aneu (197 1/2 quarteres de blat); *d*) fogatge de Sort (42 *ll.*); *e*) quisties o fogatge dels comuns i particulars del marquesat (737 *ll.* 12 *s.* 4 *d.*); *e*) censos de Peramea i Pladecorts per l'establiment de la sal; *f*) herbes, terres, censos, delmes, drets de passatge i altres a la muntanya del Boumort; *g*) molins de Pessonada i Santa Engràcia (1/16 de les olives i 1/32 de l'oli).

Comtat de PRADES *: *a*) delmes majors i menors (del blat, ordi, civada, cànem, corders, llana) de tots els termes del comtat; *b*) dret de fruites seques (1/15 de les mongetes, garrofes, ametlles, avellanes i altres de Prades, Ulldemolins, Capafonts, la Febró, Farena, Cabrera, Samuntà, Mont-ral i Maspujols; 30 *ll.* a l'Aleixar; 10 *ll.* a Vilaplana; 15 *ll.* a Cornudella; 15 *ll.* a Siurana; 6 *ll.* a l'Arbolí i 7 *ll.* a Prades); *c*) quisties (606 *ll.* 8 *s.* 10 *d.*); *d*) dret de la fira de Sant Bertomeu a Prades; *e*) censos per establiments (en diner).

Veguèria de SEGARRA *: *a*) delmes majors i menors, quisties, herbes i altres rendes a tots els termes de la vegueria; *b*) molí de farina i fleca de Torà (els censos que paguen els emfiteutes de la vegueria no s'arrenden).

APÈNDIX 2

Valors (en lliures catalanes i fraccions decimals) dels arrendaments del drets feudals de la casa Medinaceli a Catalunya

	<i>Cabrera i Bas, Caldes i Llagostera</i>									
	<i>Aitona</i>	<i>Arbeca</i>	<i>Blanes</i>	<i>Carnalate</i>	<i>Acaptes (Cabrera i Bas)</i>	<i>Delmes i altres drets</i>	<i>Cardona</i>	<i>Castissent</i>	<i>Conca d'Odena</i>	<i>Dona Gambosa</i>
1767	—	—	750	120	333,75	5.175	—	225	—	—
1768	—	—	750	120	333,75	5.175	—	225	—	—
1769	—	11.500	750	120	333,75	5.175	11.250	225	—	—
1770	12.750	11.500	750	120	333,75	5.175	11.250	225	—	—
1771	12.750	11.500	412,5	137,5	333,75	5.506,25	11.250	307,75	—	—
1772	12.750	11.500	412,5	137,5	333,75	5.506,25	11.250	307,75	6.000	—
1773	12.750	13.500	412,5	137,5	333,75	5.506,25	12.200	037,75	6.000	—
1774	16.141,25	13.500	412,5	137,5	333,75	5.506,25	12.200	307,75	6.000	200
1775	16.141,25	13.500	750,5	161,4	400,75	7.300	12.200	335	6.000	200
1776	16.141,25	13.500	750,5	161,4	400,75	7.300	12.200	335	—	200
1777	16.141,25	14.975	750,5	161,4	400,75	7.300	13.275	335	—	200
1778	17.375	14.975	750,5	161,4	400,75	7.300	13.275	335	—	287,5
1779	17.375	14.975	789,875	165	431,25	6.750	13.275	293,75	—	287,5
1780	17.375	14.975	789,875	165	431,25	6.750	13.275	293,75	—	287,5
1781	17.375	16.250	789,875	165	431,25	6.750	14.125	293,75	—	287,5
1782	19.057,5	16.250	789,875	165	431,25	6.750	14.125	293,75	—	—
1783	19.057,5	16.250	975	175	425	6.775	14.125	290	—	—
1784	19.057,5	16.250	975	175	425	6.775	14.125	290	6.050	—
1785	19.057,5	17.212,5	975	175	425	6.775	13.500	290	6.050	—
1786	17.300	17.212,5	975	175	425	6.775	13.500	290	6.050	293,75
1787	17.300	17.212,5	825	190	449,75	6.775	13.500	290	6.050	293,75
1788	17.300	17.212,5	825	190	449,75	6.775	13.500	290	4.800	293,75
1789	17.300	17.712,5	825	190	449,75	6.775	13.200	290	4.800	293,75
1790	18.375	17.712,5	825	190	449,75	6.775	13.200	290	4.800	293,75
1791	18.375	17.712,5	875	211,25	489,75	7.331,25	13.200	345	4.800	293,75
1792	18.375	17.712,5	875	211,25	489,75	7.331,25	13.200	345	6.500	293,75
1793	18.375	18.887,5	875	211,25	489,75	7.331,25	14.790	345	6.500	293,75
1794	19.775	18.887,5	875	211,25	489,75	7.331,25	14.790	345	6.500	366,25
1795	19.775	18.887,5	—	216,9	490,5	8.281,42	14.790	386,25	6.500	366,25
1796	19.775	18.887,5	—	216,9	490,5	8.281,42	14.790	386,25	7.750	366,25
1797	19.775	22.392,5	—	216,9	490,5	8.281,42	17.565	386,25	7.750	366,25
1798	24.775	22.392,5	—	216,9	490,5	8.281,42	17.565	386,25	7.750	410

Cabrera i Bas, Caldes i Llagostera

	<i>Aitona</i>	<i>Arbeca</i>	<i>Blanes</i>	<i>Carnalbatge</i>	<i>Acaptes (Cabrera i Bas)</i>	<i>Delmes i altres drets</i>	<i>Cardona</i>	<i>Castissent</i>	<i>Conca d'Odena</i>	<i>Dona Gambosa</i>
1799	24.775	22.392,5	—	196,1	390,5	9.148,75	17.565	312,5	7.750	410
1800	24.775	22.392,5	—	196,1	390,5	9.148,75	17.565	312,5	9.235	410
1801	24.775	24.375	—	196,1	390,5	9.148,75	19.065	312,5	9.235	410
1802	21.250	24.375	—	196,1	390,5	9.148,75	19.065	312,5	9.235	438,1
1803	21.250	24.375	—	150	312,5	8.675	19.065	443,75	9.235	438,1
1804	21.250	24.375	—	150	312,5	8.675	19.065	443,75	9.808,75	438,1
1805	21.250	34.000	—	150	312,5	8.675	—	443,75	9.808,75	438,1
1806	24.312,5	34.000	—	150	312,5	8.675	—	443,75	9.808,75	443
1807	24.312,5	34.000	—	168,75	242,5	7.825	—	425	9.808,75	443
1808	24.312,5	34.000	—	168,75	242,5	7.825	—	425	8.150	443
1809	24.312,5	—	—	168,75	242,5	7.825	—	425	8.150	443
1810	—	—	—	168,75	242,5	7.825	—	425	8.150	—
1811	—	—	—	—	—	—	—	—	8.150	—
1815	20.843,1	23.050	—	75	—	6.119	17.075,63	437,5	7.762,5	441,9
1816	20.843,1	23.050	—	75	—	6.119	17.075,63	437,5	7.762,5	441,9
1817	20.843,1	23.050	—	75	—	6.119	17.075,63	437,5	7.762,5	441,9
1818	20.843,1	23.050	—	75	—	6.119	17.075,63	437,5	7.762,5	441,9
1819	20.000	20.000	—	121,25	—	6.250	14.500	400	7.950	362,5
1820	20.000	20.000	—	121,25	—	6.250	14.500	400	7.950	362,5
1821	20.000	20.000	—	121,25	—	6.250	14.500	400	7.950	362,5
1822	20.000	20.000	—	121,25	—	6.250	14.500	400	7.950	362,5
1823	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1824	13.750	3.400	—	121,25	—	4.500	—	312,5	5.925	—
1825	13.750	5.750	—	121,25	—	4.500	—	312,5	5.925	—
1826	13.750	13.687,5	—	121,25	—	4.500	9.500	312,5	9.100	—
1827	13.750	13.687,5	—	121,25	—	4.500	9.500	312,5	—	—
1828	11.500	13.687,5	—	120	—	4.850	9.500	290	4.825	—
1829	11.500	13.687,5	—	120	—	4.850	9.500	290	4.825	253,13
1830	11.500	10.000	—	120	—	4.850	7.562,5	290	4.650	253,13
1831	11.500	10.000	—	120	—	4.850	7.562,5	290	4.650	253,13
1832	10.000	10.000	—	—	—	4.250	7.562,5	250	4.250	253,13
1833	10.000	10.000	—	—	—	4.250	7.562,5	250	4.250	200
1834	10.000	12.500	—	—	—	4.250	7.500	250	3.500	200
1835	10.000	12.500	—	—	—	4.250	7.500	250	3.500	200
1836	—	12.500	—	80	—	4.125	7.500	—	3.500	200
1837	—	12.500	—	80	—	4.125	7.500	150	3.500	112,5

	<i>Empúries</i>	<i>Entença</i>	<i>Hostalric</i>	<i>Juneda</i>	<i>La Llacuna</i>	<i>Miralcamp</i>	<i>Miralles Rocamora i Sant Magí</i>	<i>Oliola</i>	<i>Osona</i>	<i>Osor i Santa Creu</i>
1767	—	—	131,25	—	875	1.750	—	—	255	506,25
1768	—	—	131,25	—	875	1.750	—	—	255	506,25
1769	—	—	131,25	—	875	1.750	—	—	255	506,25
1770	—	4.275	131,25	—	875	1.750	1.400	—	255	506,25
1771	—	4.275	142,5	—	983,9	1.725	1.400	—	267,5	600
1772	—	4.275	142,5	—	983,9	1.725	1.400	—	267,5	600
1773	—	4.275	142,5	—	983,9	1.725	1.400	*	267,5	600
1774	—	5.250	142,5	—	983,9	1.725	1.663	—	267,5	600
1775	—	5.250	159,4	—	1.145	2.154,125	1.663	—	337,5	843,75
1776	—	5.250	159,4	—	1.145	2.154,125	1.663	—	337,5	843,75
1777	—	5.250	159,4	—	1.145	2.154,125	1.663	1.387,5	337,5	843,75
1778	—	5.500	159,4	—	1.145	2.154,125	1.525	1.387,5	337,5	843,75
1779	—	5.500	162,5	3.400	1.157,5	2.250	1.525	1.387,5	350	350
1780	3.687,5	5.500	162,5	3.400	1.157,5	2.250	1.525	1.387,5	350	850
1781	3.687,5	5.500	162,5	3.400	1.157,5	2.250	1.525	1.077,5	350	850
1782	3.687,5	—	162,5	3.400	1.157,5	2.250	1.495	1.077,5	350	850
1783	3.687,5	—	142,5	3.250	1.432,5	—	1.495	1.077,5	293,75	800
1784	3.687,5	—	142,5	3.250	1.432,5	2.000	1.495	1.077,5	293,75	800
1785	3.687,5	—	142,5	3.250	1.432,5	2.000	1.495	900	293,75	800
1786	3.687,5	5.700	142,5	3.250	1.432,5	2.000	1.696,25	900	293,75	800
1787	3.687,5	5.700	151,25	3.250	1.562,5	2.000	1.696,25	900	318,75	856,25
1788	3.050	5.700	151,25	3.250	1.562,5	2.000	1.696,25	900	318,75	856,25
1789	3.050	5.700	151,25	3.250	1.562,5	2.000	1.696,25	900	318,75	856,25
1790	3.050	5.825	151,25	3.250	1.562,5	2.000	1.475	900	318,75	856,25
1791	3.050	5.825	177,25	3.887,5	1.813,75	2.000	1.475	900	242,5	743,75
1792	3.625	5.825	177,25	3.887,5	1.813,75	2.283,5	1.475	900	242,5	743,75
1793	3.625	5.825	177,25	3.887,5	1.813,75	2.283,5	1.475	1.112,5	242,5	743,75
1794	3.625	6.235,66	177,25	3.887,5	1.813,75	2.283,5	1.722	1.112,5	242,5	743,75
1795	3.625	6.235,66	188,69	4.462,5	2.233,75	2.283,5	1.722	1.112,5	274,25	750
1796	4.012,5	6.235,66	188,69	4.462,5	2.233,75	2.655,45	1.722	1.112,5	274,25	750
1797	4.012,5	6.235,66	188,69	4.462,5	2.233,75	2.655,45	1.722	1.325	274,25	750
1798	4.012,5	8.235,6	188,69	4.462,5	2.233,75	2.655,45	2.200	1.325	274,25	750
1799	4.012,5	8.235,6	125	5.117,1	2.629,33	2.655,45	2.200	1.325	324,4	450
1800	4.525,8	8.235,6	125	5.117,1	2.629,33	3.180,95	2.200	1.325	324,4	450
1801	4.525,8	8.235,6	125	5.117,1	2.629,33	3.180,95	2.200	1.525	324,4	450
1802	4.525,8	7.425	125	5.117,1	2.629,33	3.180,95	1.250	1.525	324,4	450

	<i>Empúries</i>	<i>Entença</i>	<i>Hostalric</i>	<i>Juneda</i>	<i>La Llacuna</i>	<i>Miralcamp</i>	<i>Miralles Rocamora i Sant Magí</i>	<i>Oliola</i>	<i>Osona</i>	<i>Osor i Santa Creu</i>
1803	4.525,8	7.425	100	3.700	2.718,75	3.180,95	1.250	1.525	287,5	637,5
1804	4.225,8	7.425	100	3.700	2.718,75	2.531,25	1.250	1.525	287,5	637,5
1805	4.225,8	7.425	100	3.700	2.718,75	2.531,25	1.250	1.625	287,5	637,5
1806	4.225,8	7.700	100	3.700	2.718,75	2.531,25	1.580	1.625	287,5	637,5
1807	4.225,8	7.700	126,25	—	2.612,5	2.531,25	1.580	1.625	237,5	751,25
1808	3.662,5	7.700	126,25	—	2.612,5	2.800	1.580	1.625	237,5	751,25
1809	3.662,5	7.700	126,25	—	2.612,5	2.800	1.580	—	237,5	751,25
1810	3.662,5	—	126,25	—	2.612,5	2.800	—	—	237,5	751,25
1811	3.662,5	—	—	—	—	2.800	—	—	—	—
1815	—	6.000	—	4.283,75	2.375	3.075	1.300	1.600	316,4	496,4
1816	—	6.000	—	4.283,75	2.375	3.075	1.300	1.600	316,4	496,4
1817	—	6.000	—	4.283,75	2.375	3.075	1.300	1.600	316,4	496,4
1818	—	6.000	—	4.283,75	2.375	3.075	1.300	1.600	316,4	496,4
1819	—	4.750	125	3.962,5	1.831,25	2.750	1.000	1.212,5	250	380
1820	—	4.750	125	3.962,5	1.831,25	2.750	1.000	1.212,5	250	380
1821	—	4.750	125	3.962,5	1.831,25	2.750	1.000	1.212,5	250	380
1822	—	4.750	125	3.962,5	1.831,25	2.750	1.000	1.212,5	250	380
1823	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1824	—	3.375	87,5	—	1.500	—	700	—	225	537,5
1825	—	3.375	87,5	—	1.500	—	700	—	225	537,5
1826	—	3.375	87,5	2.500	1.500	1.697,5	700	—	225	537,5
1827	—	3.375	87,5	2.500	1.500	1.697,5	700	—	225	537,5
1828	—	3.480,5	52,5	2.500	1.156,25	1.697,5	700	—	225	380,25
1829	—	3.480,5	52,5	2.500	1.156,25	1.697,5	700	1.052,75	225	380,25
1830	—	3.480,5	52,5	1.900	1.156,25	1.400	700	1.052,75	225	380,25
1831	—	3.480,5	52,5	1.900	1.156,25	1.400	700	1.052,75	225	380,25
1832	—	2.800	—	1.900	877,5	1.400	562,5	1.052,75	212,5	356,25
1833	—	2.800	—	1.900	877,5	1.400	562,5	1.053,33	212,5	356,25
1834	—	2.800	—	1.950	877,5	1.562,5	562,5	1.053,33	212,5	356,25
1835	—	2.800	—	1.950	877,5	1.562,5	562,5	1.053,33	212,5	356,25
1836	—	1.600	37,5	1.950	800	1.562,5	—	1.053,33	212,5	—
1873	—	—	37,5	1.950	800	1.562,5	—	—	212,5	—

* Del 1773 al 1780, els drets corresponents a la baronia d'Oliola s'arrendaren junt amb els de la vegueria de Segarra i les escriptures no permeten de destriar-ne els imports respectius.

	<i>Palafolls</i>	<i>Santa Susanna</i>	<i>Pallars</i>	<i>Pontils i</i>		<i>Riells i</i>		<i>Sant Feliu de</i>	<i>Santa Maria de</i>		
	<i>i Malgrat</i>		<i>i Vilamur</i>	<i>Santa Perpètua</i>	<i>Prades</i>	<i>Viabrea</i>	<i>Riudarenes</i>	<i>Sant Celoni</i>	<i>Buixalleu</i>	<i>Palautordera</i>	<i>Segarra</i>
1767	1.662,5	—	—	—	—	131,5	375	137,5	77,5	256,25	—
1768	1.662,5	—	—	1.054,66	—	131,5	375	137,5	77,5	256,25	—
1769	1.662,5	—	—	1.054,66	—	131,5	375	137,5	77,5	256,25	6.875
1770	1.662,5	—	—	1.054,66	5.500	131,5	375	137,5	77,5	256,25	6.875
1771	1.825	—	—	1.587,5	5.500	145,5	422,5	150	95	300	6.875
1772	1.825	8.725	—	1.587,5	5.500	145,5	422,5	150	95	300	6.875
1773	1.825	8.725	—	1.587,5	5.500	145,5	422,5	150	95	300	(8.500) *
1774	1.825	8.725	—	1.587,5	7.500	145,5	422,5	150	95	300	(8.500)
1775	2.612,5	8.725	—	1.779	7.500	141,25	512,9	156,25	137,5	362,5	(8.500)
1776	2.612,5	—	—	1.779	7.500	141,25	512,9	156,25	137,5	362,5	(8.500)
1777	2.612,5	—	—	1.779	7.500	141,25	512,9	156,25	137,5	362,5	(8.262,5)
1778	2.612,5	—	—	1.779	7.750	141,25	512,9	156,25	137,5	362,5	(8.262,5)
1779	2.613,75	—	—	1.875	7.750	148,75	550	156,25	125	367	(8.262,5)
1780	2.613,75	9.075	—	1.875	7.750	148,75	550	156,25	125	367	(8.262,5)
1781	2.613,75	9.075	—	1.875	7.750	148,75	550	156,25	125	367	7.637,5
1782	2.613,75	9.075	—	1.875	—	148,75	550	156,25	125	367	7.637,5
1783	2.775	9.075	—	1.850	—	149,5	582,5	156,25	138,75	367	7.637,5
1784	2.775	10.155	—	1.850	—	149,5	582,5	156,25	138,75	367	7.637,5
1785	2.775	10.155	—	1.850	—	149,5	582,5	156,25	138,75	367	7.775
1786	2.775	10.155	—	1.850	7.750	149,5	582,5	156,25	138,75	367	7.775
1787	2.887,5	10.155	—	1.962,5	7.750	150	585	106,25	118,75	367	7.775
1788	2.887,5	9.000	—	1.962,5	7.750	150	585	106,25	118,75	367	7.775
1789	2.887,5	9.000	—	1.962,5	7.750	150	585	106,25	118,75	367	7.075
1790	2.887,5	9.000	—	1.962,5	8.037,5	150	585	106,25	118,75	367	7.075
1791	2.956,25	9.000	—	2.106,25	8.037,5	150,25	641,25	121,5	129	417	7.075
1792	2.956,25	9.900	—	2.106,25	8.037,5	150,25	641,25	121,5	129	417	7.075
1793	2.956,25	9.900	—	2.106,25	8.037,5	150,25	641,25	121,5	129	417	8.712,5
1794	2.956,25	9.900	—	2.106,25	9.034,37	150,25	641,25	121,5	129	417	8.712,5
1795	2.956,25	9.900	—	2.314	9.034,37	154,75	697,5	131,66	146	418,75	8.712,5
1796	2.956,25	11.437,5	—	2.314	9.034,37	154,75	697,5	131,66	146	418,75	8.712,5
1797	2.956,25	11.437,5	—	2.314	9.034,37	154,75	697,5	131,66	146	418,75	9.962,5
1798	2.956,25	11.437,5	—	2.314	10.266,9	154,75	697,5	131,66	146	418,75	9.962,5
1799	3.338,5	11.437,5	—	2.580,66	10.266,9	173,5	525	136,5	171,9	275	9.962,5
1800	3.338,5	12.750	—	2.580,66	10.266,9	173,5	525	136,5	171,9	275	9.962,5
1801	3.338,5	12.750	—	2.580,66	10.266,9	173,5	525	136,5	171,9	275	10.825
1802	3.338,5	12.750	—	2.580,66	9.650	173,5	525	136,5	171,9	275	10.825

	<i>Palafolls Santa Susanna i Malgrat</i>	<i>Pallars i Vilamur</i>	<i>Pontils i Santa Perpètua</i>	<i>Prades</i>	<i>Riells i Viabrea</i>	<i>Riudarenes</i>	<i>Sant Celoni</i>	<i>Sant Feliu de Buixalleu</i>	<i>Santa Maria de Palautordera</i>	<i>Segarra</i>
1803	3.391	12.750	2.175	9.650	168,75	543,75	—	191,9	293,75	10.825
1804	3.391	14.300	2.175	9.650	168,75	543,75	—	191,9	293,75	10.825
1805	3.391	14.300	2.175	9.650	168,75	543,75	—	191,9	293,75	11.282,5
1806	3.391	14.300	2.175	9.900	168,75	543,75	—	191,9	293,75	11.282,5
1807	3.125	14.300	2.376,25	9.900	181	515	—	175	225	11.282,5
1808	3.125	12.500	2.376,25	9.900	181	515	—	175	225	11.282,5
1809	3.125	12.500	2.376,25	9.900	181	515	—	175	225	—
1810	3.125	12.500	2.376,25	—	181	515	—	175	225	—
1811	—	12.500	—	—	—	—	—	—	—	—
1815	3.375	10.925	1.787,5	7.500	—	450	218,25	—	300	9.667,5
1816	3.375	10.925	1.787,5	7.500	—	450	218,25	—	300	9.667,5
1817	3.375	10.925	1.787,5	7.500	—	450	218,25	—	300	9.667,5
1818	3.375	10.925	1.787,5	7.500	—	450	218,25	—	300	9.667,5
1819	2.837,5	10.500	1.253,75	6.000	150	450	270	150	200	9.667,5
1820	2.837,5	10.500	1.253,75	6.000	150	450	270	150	200	9.667,5
1821	2.837,5	10.500	1.253,75	6.000	150	450	270	150	200	9.667,5
1822	2.837,5	10.500	1.253,75	6.000	150	450	270	150	200	9.667,5
1823	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1824	2.250	8.000	(650)	4.500	156,5	412,5	337,5	176	281,25	—
1825	2.250	8.000	(650)	4.500	156,5	412,5	337,5	176	281,25	—
1826	2.250	8.000	(650)	4.500	156,5	412,5	337,5	176	281,25	5.625
1827	2.250	8.000	(650)	4.500	156,5	412,5	337,5	176	281,25	5.625
1828	1.400	7.000	—	4.955	—	400	162,5	100	200	5.625
1829	1.400	7.000	—	4.955	—	400	162,5	100	200	5.625
1830	1.400	7.000	—	4.955	—	400	162,5	100	200	4.257,5
1831	1.400	7.000	450	4.955	—	400	162,5	100	200	4.257,5
1832	1.250	5.000	562,5	3.150	150,25	362,5	146,25	95	200	4.257,5
1833	1.250	5.000	562,5	3.150	150,25	362,5	146,25	95	200	4.257,5
1834	1.250	5.000	562,5	3.150	150,25	362,5	146,25	95	200	4.875
1835	1.250	5.000	562,5	3.150	150,25	362,5	146,25	95	200	4.875
1836	—	—	562,5	2.000	137,5	312,5	125	86,25	—	4.875
1837	900	2.850	562,5	—	137,5	312,5	125	86,25	—	4.875

* Les xifres dels anys 1773, 1774, 1775 i 1776 corresponen a l'arrendament conjunt dels drets de la baronia d'Oliola i de la vegueria de Segarra.